

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Dunajska cesta 47, 1000 Ljubljana

T: 01 478 73 10
F: 01 478 74 25
E: gp.mop@gov.si
www.mop.gov.si

Društvo Ekologi brez meja
Grablovičeva 52
1000 Ljubljana
albin.keuc@ocistimo.si

Številka:

Datum: 15.12.2014

Zadeva: Odgovor – zadržanost Vlade do konkretnih ciljev zmanjšanja zavržene hrane na ravni EU

Zveza: Vaš dopis z dne 11. decembra 2014

Spoštovani,

Prejeli smo vaš dopis v katerem podajate utemeljeni ugovor zoper stališče vlade do Predloga direktive o spremembi direktiv o odpadkih, o embalaži in odpadni embalaži, o odlaganju na odlagališčih, o izrabljenih vozilih, o baterijah in akumulatorjih ter odpadnih baterijah in akumulatorjih ter o odpadni električni in elektronski opremi.

V postopku priprave stališča je takrat še Ministrstvo za kmetijstvo in okolje 9. septembra 2014 na svojih spletnih straneh objavilo poziv zainteresirani javnosti k vložitvi pobud in predlogov na navedene spremembe evropske zakonodaje. Ministrstvo za okolje in prostor je 5. novembra 2014 prejelo predlog nevladnih organizacij, ki so članice mreže Plan B za Slovenijo, delovne skupine Učinkovita raba virov in odpadki. Kot je razvidno iz tega predloga, ki se nanaša izključno na razširjeno odgovornost proizvajalcev, v mreži Plan B za Slovenijo, katere član je tudi društvo Ekologi brez meja, v celoti podpirate predlagano spremembo Direktive 2008/98/ES o odpadkih glede razširjene odgovornosti proizvajalca. Stališče RS do tega vprašanja je enako predlogu mreže Plan B. Drugih pobud in predlogov s strani društva Ekologi brez meja pa na ministrstvu nismo prejeli.

V nadaljevanju podajamo podrobnejše odgovore na vaše pripombe glede stališča vlade.

1. Program preprečevanja nastajanja odpadkov

V skladu z Direktivo 2008/98/ES o odpadkih bi morali do 12. decembra 2013 pripraviti Program preprečevanja nastajanja odpadkov. Na ministrstvu programa nismo uspeli pripraviti v roku, o čemer smo že tudi obvestili Evropsko komisijo. V okviru priprave tega programa je Ministrstvo za okolje in prostor 20. oktobra 2014 na svojih spletnih straneh objavilo pobudo za sodelovanje javnosti pri pripravi tega programa. Do 16. novembra 2014, to je do postavljenega roka za oddajo predlogov na ministrstvu nismo prejeli nobenega predloga s strani društva Ekologi brez meja. Vsebina programa preprečevanja nastajanja odpadkov je določena z Direktivo 2008/98/ES in ne vključuje analize stroškov in koristi. V kolikor bi bila takšna analiza vseeno pripravljena, pa bi bile za njeno pripravo upoštewane zahteve iz veljavne zakonodaje in ne zahteve iz predloga, ki ga je Evropska komisija sprejela letos poleti.

2. Ločeno zbiranje odpadkov

Predlog direktive ne določa ciljev ločenega zbiranja odpadkov, temveč cilje preprečevanja njihovega nastajanja, recikliranja ter zmanjševanja odlaganja. Veljavna zakonodaja o odpadkih namreč že določa, da se odpadki zbirajo ločeno, kadar je to potrebno, da se upošteva hierarhija ravnanja z odpadki, zaradi varstva zdravja ljudi in okolja ter zaradi poenostavitve ali izboljšanja njihove predelave, če je to tehnično, okoljsko in ekonomsko izvedljivo. Poleg tega se do leta 2015 vzpostavi ločeno zbiranje za odpadni papir, kovine, plastiko in steklo. Na podlagi uradnih podatkov zadnjih let, o zbranih odpadkih, ocenjujemo, da je ločeno zbiranje v Sloveniji dobro zastavljeno tako glede komunalnih odpadkov kot glede odpadkov, ki nastajajo zaradi opravljanja različnih dejavnosti. V stališču vlade tako ni izražen noben pomislek glede ločenega zbiranja odpadkov.

3. Priprava študij in analiz v procesu priprave direktive

Evropska komisija je edina pristojna inštitucija EU za pripravo predlogov zakonodajnih aktov EU. Postopek priprave akta je določen in poteka po ustaljenem postopku. V okviru priprave predloga direktive o spremembi navedenih direktiv o odpadkih je Evropska komisija v letih 2012 in 2013 izvedla notranje in zunanje posvetovanje s ključnimi deležniki. Skupaj s predlogom direktive je Evropska komisija objavila tudi poročilo o oceni učinka in povzetek; v okviru teh dokumentov pa je ocenila glavne okoljske, socialne in gospodarske učinke različnih možnosti politike za izboljšanje ravnanja z odpadki v EU. V tem postopku države članice oz. njihove vlade ne sodelujejo s pripravo svojih vzporednih študij in analiz, ki bi iste vsebine obravnavale na nivoju posamezne države.

4. Izsledki analiz Evropske komisije glede novih delovnih mest, konkurenčnosti EU, zmanjšanja potreb po virih ter zmanjšanja učinkov na okolje in emisije toplogrednih plinov

V obrazložitvi stališča je navedeno, da so bili v okviru ocene učinka ocenjeni glavni okoljski, socialni in gospodarski učinki različnih možnosti politik za izboljšanje ravnanja z odpadki na nivoju EU. V tem okviru pa ni bila izvedena analiza stroškov in koristi na nivoju vsake posamezne države članice, prav tako pa niso bile upoštevane trenutne razmere na področju ravnanja z odpadki v posamezni državi članici, tako glede razvitosti sistemov ravnanja s komunalnimi odpadki in obstoječe infrastrukture kot glede razpoložljivih kadrovskih in finančnih virov za prenos, izvajanje in nadzor tega predloga direktive. V oceni učinkov je namreč navedeno, da so bili cilji in roki za vse države članice predlagani na podlagi sedanje uspešnosti najbolj razvitih držav članic in časa, ki je bil potreben za izpolnjevanje teh ciljev. V oceni učinka je na str. 66 tudi navedeno, da bo večina novih delovnih mest nastala v večjih državah članicah, ki še niso dosegle veljavnih ciljev (Španija, Poljska, Portugalska, Romunija, Slovaška in Češka). Za Slovenijo se ocenjuje manj kot 500 novih delovnih mest. Vse navedeno je tudi razlog, da je vlada izrazila pomislek glede določitve tako ambicioznih ciljev v časovnih okvirih, kot jih predlaga Evropska komisija v predlogu direktive.

5. Stališče vlade vs stališče nove Evropske komisije g. Junckerja

Vlada se s stališčem do predloga direktive ni »aktivno postavila na stran nove Evropske komisije g. Junckerja«, kot napačno trdite v vašem dopisu. Ministrica za okolje in prostor Irena Majcen je tudi sopodpisnica pisma, vezanega na pripravo delovnega programa EK za 2015, ki ga je enajst ministrov, pristojnih za okolje, 1. decembra 2014 naslovilo na predsednika Evropske komisije g. Junckerja, podpredsednike Evropske komisije in vse komisarje. V pismu je izražena močna podpora Svežnju o učinkoviti rabi virov in krožnem gospodarstvu in Programu

»Čist zrak za Evropo« ter pričakovanje, da Komisija ne bo umaknila predlogov, ki sta jih že začela obravnavati Svet in Evropski parlament.

6. Pomanjkanje argumentov za podporo podaljšanja rokov za doseg ciljev ali za določitev bolj realnih ciljev

Del obrazložitve stališča do predloga direktive je »Analiza stanja glede doseganja obstoječih ciljev v Republiki Sloveniji ter ukrepi, potrebni za realizacijo novih ciljev«, ki temelji na strategiji ravnanja s komunalnimi odpadki v Republiki Sloveniji do leta 2020 (oz. 2030), določeni z Operativnim programom ravnanja s komunalnimi odpadki, ki ga je vlada sprejela l. 2013. Zato v celoti zavračamo vaš očitek, da se vlada zavzema za podaljšanje rokov za doseg ciljev ali za določitev bolj realnih ciljev, »ne da bi pri tem navedla en sam argument ali utemeljitev predlaganega stališča«.

7. Stališče vlade do cilja preprečevanja nastajanja živilskih odpadkov

V Sloveniji smo začeli uvajati ločeno zbiranje bioloških odpadkov iz gospodinjstev leta 2005. Od leta 2011 se ločeno zbirajo biološki odpadki iz vseh gospodinjstev, razen tistih, ki svoje biološke odpadke sami hišno kompostirajo. Ločeno se zbirajo tudi organski kuhinjski odpadki iz gostinstva ter zeleni vrtni odpad od vseh izvirmih povzročiteljev. Ločeno zbiranje odpadne hrane iz trgovin ter obratov za predelavo hrane zaenkrat še ni predpisano. Kot je obrazloženo tudi v stališču, načeloma podpiramo ambiciozne cilje na področju preprečevanja odpadkov, smo pa zadržani do določitve konkretnega cilja preprečevanja nastajanja živilskih odpadkov v celotni prehranski verigi. Takšnega zadržka pa ne gre razumeti na način, da se ne zavzemamo za zmanjševanje nastajanja odpadne hrane. Skrbi nas zlasti določitev zavezujočega cilja, prvega na področju preprečevanja nastajanja odpadkov, brez poznavanja natančne metodologije za izračun le-tega. Vaš očitek, da z delitvijo ostankov hrane na tiste, ki bi se jim lahko izognili (užitni deli) in na tiste, ki se jim ne moremo (neužitni deli), zavračamo kot neutemeljen. Po študiji, ki jo je Avstrija predstavila na Delovni skupini za okolje, približno tretjino odpadne hrane predstavljajo ostanki, ki se jim ni moč izogniti – tako cilj 30 % vseh ostankov hrane dejansko pomeni 45% ostankov, ki se jim lahko izognemo. Razumeti je treba, da izpolnjevanje tega cilja ni vezano samo na gospodinjstva, ampak tudi na sektorje pridelave hrane, logistike in transporta, predelave hrane, trgovine in gostinstva (celotno prehransko verigo). Ukrepi, ki so primerni za to, da se zmanjšajo količine odpadne hrane v gospodinjstvih, niso primerni za ostale vire odpadne hrane znotraj prehranske verige. Vsak sprejet cilj je za državo pravno zavezujoč, njegovo neizpolnjevanje pa lahko predstavlja tudi visoke denarne kazni; v postopku obravnave predloga na Svetu pa imamo države članice možnost, da podamo vse morebitne pridržke do predlogov Evropske komisije. Menimo, da je treba posebno pozornost nameniti prav uvedbi novih okoljskih ciljev, še zlasti na področjih, kjer v Sloveniji nimamo dovolj izkušenj in/ali uradnih podatkov, na podlagi katerih bi se lahko odločali o sprejemljivosti posameznih predlogov. Podobne pomisleke so v postopku obravnave predloga direktive na Delovni skupini za okolje izrazile tudi druge države članice.

8. Metodologija za merjenje deleža odpadne hrane v bioloških odpadkih, zbranih iz gospodinjstev

Odločitev za politično podporo zavezujočemu cilju brez poznavanja metodologije za izračun tega cilja je lahko sporna tako z vidika administrativnih kot z vidika finančnih bremen za osnovne poročevalske enote in za pristojne organe. Poleg tega sama določitev metodologije za spremljanje izvajanja cilja preprečevanja nastajanja živilskih odpadkov na nivoju EU, ne vključuje ukrepov, ki jih mora posamezna država članica sprejeti za to, da podatke, ki jih metodologija zahteva, tudi zbere in obdela. V Sloveniji se kot rečeno, skupaj zbirajo vsi biološki odpadki, katerih del je tudi odpadna hrana, metodologija za merjenje deleža odpadne hrane v

teh odpadkih pa ni določena. Zato tudi ne razpolagamo z uradnimi podatki o količini zavržene hrane v Sloveniji, ampak le s podatki o ločeno zbranih bioloških odpadkih ter s podatki o ločeno zbranih organskih kuhinjskih odpadkih iz gostinstva. Sortirna analiza ločeno zbranih bioloških odpadkov, na podlagi katere bi bilo mogoče ugotoviti delež odpadne hrane oz. živilskih odpadkov v teh odpadkih, ni predpisana. Na podlagi veljavne zakonodaje bi taka zahteva predstavljala nesorazmerno administrativno in finančno breme za osebe, ki ravnajo s temi odpadki. Samo zmanjševanje količin odpadne hrane, brez podatkov o količinah pridelane, predelane in prodane hrane, še ne pomeni avtomatično tudi preprečevanja teh odpadkov. Ocenjujemo, da bi bilo treba za spremljanje cilja preprečevanja odpadne hrane uvesti vsaj sortirno analizo bioloških odpadkov ali drugo primerljivo metodo za oceno količine odpadne hrane v ločeno zbranih bioloških odpadkih ter metodo za vrednotenje hišnega kompostiranja, za katerega na nivoju EU tudi še ni soglasja, ali se šteje za ukrep preprečevanja nastajanja odpadkov ali za postopek recikliranja odpadkov.

S spoštovanjem,

IRENA MAJČEN
ministrica

